



Foto: Københavns Amt

7 På vandretur Ved Edelgave Gods



Herregården Edelgave ligger i Ledøje-Smørum Kommune mellem Ballerup og Stenløse syd for landsbyen Smørumovre. Det er et af Københavns Amts mest betydelige herregårdsanlæg. I landskabet omkring Edelgave er der spor efter menneskers virke gennem næsten 4000 år. Anlæg, bygninger og brugen af landskabet afspejler forskellige tiders levevilkår og idéer, og udgør således ét samlet kulturmiljø. Edelgave Gods er i privat eje, men besøgende er velkomne til at færdes på Gyngehøj og Smørholm Voldsted. Selve herregården med park er ikke tilgængelig for offentligheden.

A Herregårdsalléen er den arkitektoniske hovedakse i landskabet. Langs den 1 kilometer lange asketræsallé er der i begge sider hegn af stengærder mod de store herregårdsmarker. Flere steder ses markante ledsten med huller efter ledets jernbeslag. Både allé og stengærder er genskabt med støtte fra Københavns Amt.

B Fra **Gyngehøj** er der en storslået udsigt ud over det samlede kulturmiljø ved Edelgave, der har elementer og spor fra 4000 års historie. Gyngehøj er oprindeligt en gravhøj fra oldtiden. Højen er 28 meter bred og 4 meter høj. Størrelsen tyder på, at den blev opført i ældre bronzealder. Omkring år 1800 blev gravhøjen omdannet til et romantisk haveanlæg efter tidens idéer og mode. En snegelegang ledte op til et plateau på højens top, hvor der formodentlig har stået en

bænk. Hele anlægget var omkranset af opstammede elmetræer og en stensætning. Anlægget er delvist genskabt med tilskud fra Københavns Amt.

C Smørholm Voldsted er resterne af volde, grave og banker anlagt for at beskytte en storgård fra middelalderen. Det synlige anlæg er 120 meter langt og 70 meter bredt. Mod nord er der en 4 meter høj borgbanke, hvor der har stået en særlig befæstning. Borgbanken er omgivet af en tør grav og mod nord, øst og vest tillige af en 2 meter høj vold. Syd for borgbanken ligger den store og flade ladegårdsbanke. Her lå den befæstede gårds boliger og avlsbygninger. I den sidste del af 1200-tallet og især i 1300-tallet var der ufredstider med lange perioder af kampe og borgerkrig. For lokale godsbesiddere var der mange gode grunde til at bringe sig i sikkerhed - beskyttet af mose, volde og voldgrave. Smørholm Voldsted har i placering og udformning mange fælles træk med de øvrige voldsteder i Danmark fra den tid. Fra voldstedet er der udsigt til landsbyen Smørumovre mod nord.

D Herregården Edelgave er en forholdsvis nyanlagt herregård, der i 1660'erne blev oprettet af to ødegårde efter sven-skernes hærgen i området. Smørholm Voldsted vidner dog om, at godsets jorder allerede i 1300-tallet har været underlagt stordrift. Stedet er omtalt i de skriftlige kilder allerede i 1446 og bar da navnet Rompe. Det nuværende herregårdsanlæg med hovedbygning og avlsbygninger i nyklassisk stil blev opført efter en brand i 1782. I begyndelsen af 1800-tallet blev den fine landskabspark anlagt efter engelsk forbillede i romantisk stil med slyngede stier, søer og vandløb. Parken blev forbundet med udsigtspunkter ved Gyngehøj og Smørholm i det åbne land.

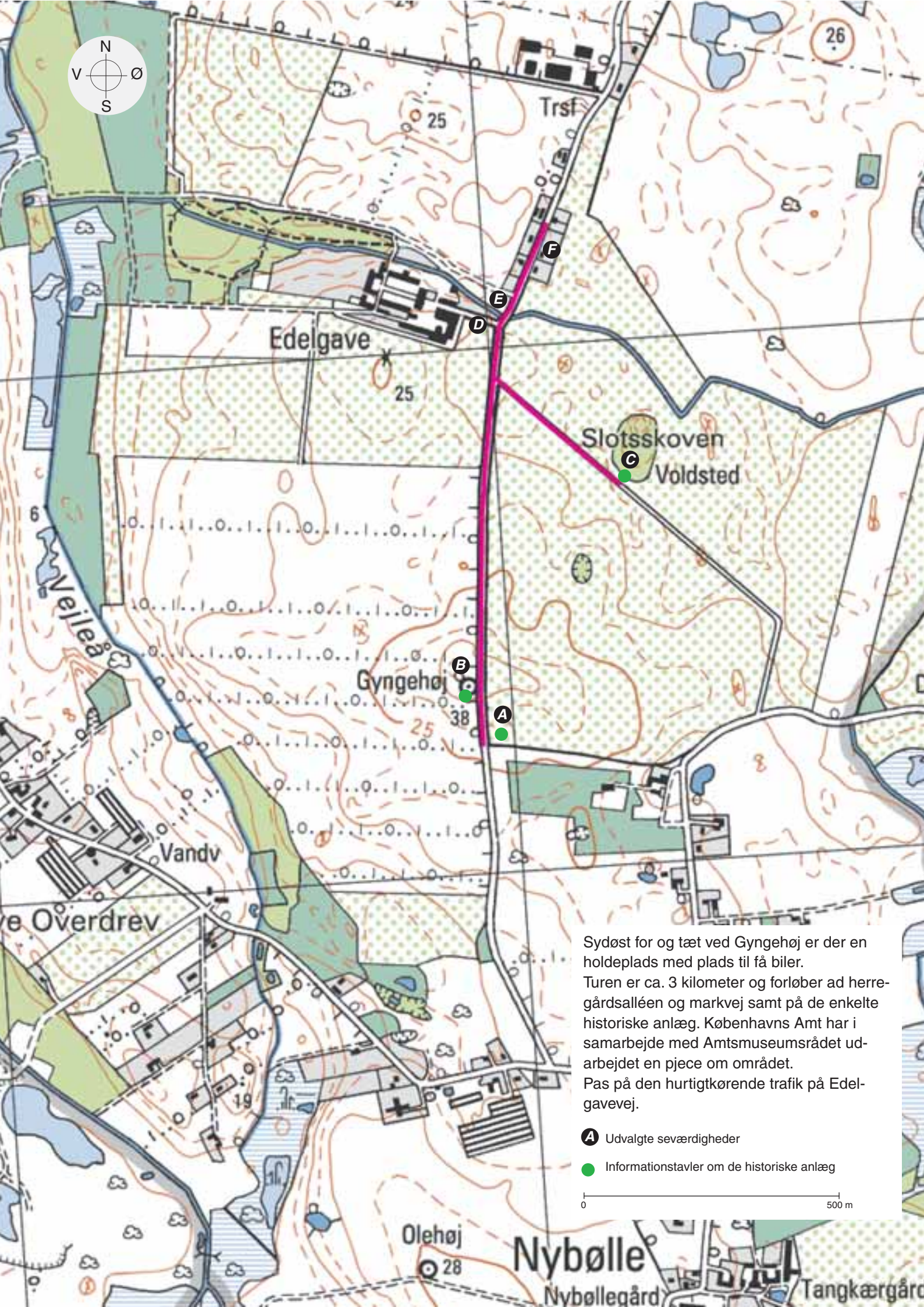
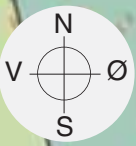
E Bemærk den lille **bro over Grønsø Å**, der tilsyneladende er en moderne vejbro med vigeplads og autoværn. Men indstøbt i beton er den gamle brokonstruktion stadig - en vejstenkiste i groft hugget granit. Grønsø Å har tidligere forsynet Edelgave med vandkraft. Mølle dammen kan stadig ses lidt vest for vejen.

F Nord for Nybølle Å ligger en række af godsets **landarbejderboliger** fra slutningen af 1800-tallet - flere stadig med stengærde som hegn mod landevejen til Smørumovre landsby.

*Folderen er udarbejdet af Københavns Amt, 2003. Revideret 2006.
Yderligere eksemplarer kan rekvireres på tlf.: 4322 2222
eller e-mail: tekniskforvaltning@kbhamt.dk
Websted: www.kbhamt.dk*

Grafisk produktion: Prinfo Paritas





Sydøst for og tæt ved Gyngenhøj er der en holdeplads med plads til få biler. Turen er ca. 3 kilometer og forløber ad herregårdsalléen og markvej samt på de enkelte historiske anlæg. Københavns Amt har i samarbejde med Amtsmuseumsrådet udarbejdet en pjece om området. Pas på den hurtigtkørende trafik på Edelgavevej.

- A** Udvalgte seværdigheder
- Informationstavler om de historiske anlæg

